

Uskrsna liturgija poziva nas da zaronimo u more njezinih simbola i obreda, koji viču glasnije i ljepše od bilo koje riječi.

Piše: [Danimir PEZER](#)

U pripovijetci *Mali princ* lisica kaže malom princu: „Trebaju nam obredi.“ A onda mali princ nju pita: „Što je to obred?“ „To je ono što čini da se jedan dan razlikuje od drugog, jedan sat od drugih sati. Kod mojih lovaca, na primjer, postoji jedan obred. Oni četvrtkom plešu sa seoskim djevojkama. Četvrtak, je dakle, divan dan! Idem u šetnju čak do vinograda. Kad bi lovci plesali kad im padne na pamet, svi bi dani sličili jedan drugome i ja ne bih uopće imala odmora“, odgovori lisica.

U ovom kratkom dijalogu lisica je izrekla veliku istinu, istinu o čovjekovoj potrebi za obredima. Da bi živjeli zajedno, ljudi imaju potrebu za vrijednostima i obredima koji ih povezuju i učvršćuju njihove veze. Obredi diraju našu osjećajnost i razum. A da bi u nama izazvali osjećaje, nužno moraju imati estetski ton, koji je različit u različitim vremenima i kulturama. Osim što ugodno djeluju na naše osjećaje simboli kojima se služimo u obredima tjeraju nas i da mislimo (Paul Ricoeur). Ova osobina obrednog, simboličkog govora je vrlo važna danas, kad se skoro zaboravilo da čovjek i misleće biće (*animal rationale*) a ne samo osjećajno. Antropolozi kažu da je čitav ljudski život prožet obredima i svrstavaju ih u nekoliko skupina. Tako govore o profanim obredima (dan državnosti, sportska slavlja), religioznim (sakramenti, hodočašća, svetkovine, post...), svagdašnjim (obred ispijanja kave, udvaranja), neurotičnim, magijskim. Francuski filozof Masson Oursel kaže da su ljudskom životu obredi važni kao što su u životinjskom instinkti. I kvaliteta života ogleda se u ljepoti njegovih obreda.

Riječ obred dolazi od indoeuropske riječi *r'tam*, što znači kozmički poredak. Od kozmičkog značenja obreda dolazi i religiozno značenje. Tako obred označava radnju koja se ponavlja po ustaljenom pravilu, kao što je protok rijeke ili izlazak sunca. Od istog korijena

O, zaista blažene noći!

Autor tajprov

Subota, 26. ožujak 2016. u 13:59

r'tam

dolaze i riječi

ars

(umjetnost),

rivus

(rijeka),

veritas

(istina),

aritmetika

. Spremamo se za godišnju proslavu svetkovine Uskrsnuća. U svom govoru na Duhove (*Sermo*

267) sveti Augustin kaže da riječ svetkovina (lat.

solemnitas

) dolazi od riječi

solet in anno

, što bi značilo događaj koji se ponavlja svake godine po običaju.

Jednom je, davno, netko pogrešno rekao da je kršćanstvo religija knjige. I to se ponavlja do danas. Međutim, kršćanstvo je prije svega religija tijela. Mi vjerujemo da je Riječ Božja postala tijelom u Isusu Kristu. I vjerujemo u uskrsnuće tijela. I to je temelj naše kršćanske vjere.

Tjelesna je i naša kršćanska umjetnost i naš govor i naši obredi. I našu zajednicu, Crkvu, nazivamo Kristovim tijelom. Još je u ranom kršćanstvu Tertulijan (160-240) u svom djelu *De resurrectione mortuorum*

zapisao: „Caro salutis cardo“ – Tijelo je osovina spasenja. U istom djelu on ovako opisuje povezanost tijela i sakramenata kršćanske inicijacije: „Tijelo se pere da se duša očisti od ljage; tijelo se pomazuje da se duša posveti; tijelo se znamenjuje da se tako duša zaštiti; tijelo se polaganjem ruku osvježava da se i duša Duhom osvjetli; tijelo se hrani Kristovim Tijelom i njegovom Krvlju da se i duša Bogom nahrani.“ Naša vjera u Krista Spasitelja prenosi se i izražava po obredima (sakramentima).

Riječi i geste koje se upotrebljavaju u obredu dopuštaju nevidljivosti vjere i milosti da bude objavljena. Jer otajstvo se može vidjeti, nije nevidljivo. U ljepoti i jednostavnosti obreda od kojih je sastavljeno liturgijsko slavlje, Boga možemo naslutiti, kontemplirati, dotaknuti. Stoga je u svakom obredu potrebno voditi računa o sljedećem: a) Što okupljena zajednica može vidjeti? b) Što može slušati? c) Što može mirisati? d) Što može dodirnuti? e) Što u slavlju može kušati? Zato u pripravi za uskrsno bdijenje ne treba staviti naglasak samo na homiliju (propovijed). Istina je da je u liturgijskom slavlju osjetilo sluha važno, ali svakako ne bi smjelo biti i jedino.

Ni na jedan drugi dan u liturgijskoj godini obredi nisu tako bogati i svečani kao u uskrsnom bdijenju. Kristovo uskrsnuće je jedincat događaj u povijesti, teško ga je opisati samo riječima.

O, zaista blažene noći!

Autor tajprov

Subota, 26. ožujak 2016. u 13:59

Zato se Crkva služi svjetlom, pjesmom, vodom, vatrom i drugim simbolima da bi izrazila uskrsnu radost. Obredi uskrsnog bdijenja izranjaju iz tišine i tame. Započinju liturgijom svjetla. Prvi simbol koji susrećemo u uskrsnoj noći jest oganj, koji će svećenik blagosloviti i na njemu zapaliti uskrsnu svijeću. Karl Rahner kaže: „Kristovo uskrsnuće je kao prva vulkanska erupcija, ona pokazuje da u svijetu već bukta Božji plamen, koji će svaku stvar nanovo obasjati svojom svjetlošću.“ Ne znam je li ovu usporedbu Rahner uzeo iz liturgije uskrsne noći, ali znam da uskrsni oganj predstavlja prapočelo, označava snagu sunca i užarenu nutrinu zemlje. Oganj svijetli, grije, čisti. Uskrsna je, pak, svijeća simbol uskrslog Krista, koji svijetli u svojoj Crkvi i raspršuje tamu grijeha. Đakon je svečano nosi kroz Crkvu i triput intonira (svaki put za jedan ton viši) poklik *Svjetlo Kristovo*. Zatim je stavi pokraj ambona. To je njezino prirodno mjesto, jer se i *Exultet*

(hvalospjev) pjeva s ambona. Svijeća svijetli dok izgara. Troši se da bismo u njezinu svjetlu bili sposobni gledati. Tako i istinski život može cvjetati samo u darivanju (Mt 10,39). Ako živimo samo za sebe, ništa posebno ne činimo. Na uskrsnoj svijeći vjernici će zapaliti svoje svijeće.

Poslije toga đakon će pokaditi svijeću i otpjevati Hvalospjev. Pjevajući hvalospjev, podsjetit će nas na najvažnije događaje iz povijesti spasenja. Dok đakon bude pjevao: *Ovo je noć kad si nekoć naše oce sinove Izraelove, izveo iz Egipta i kroz more Crveno po suhu proveo... Ovo je noć kad je Krist raskinuo okove smrti. Ova uskrsna sveta noć ništi grijeha, pere krivice, i nevinost palima, a radost tužnima*

, možda će se netko upitati koji smisao ima prisjećati se izlaska iz Egipta u uskrsnoj noći i kako to da je u ovoj noći Krist raskinuo okove smrti? Zar to nije učinio u nekoj davnoj? Liturgijsko slavlje ne zanima se za prošlost. Naprotiv, ono nas trajno poučava da je Bog na djelu danas. Primjer za to jesu spomenuti citati iz veličanstvenog hvalospjeva. Ideja koja stoji u pozadini jest da je Bog uvijek isti. Bog koji je čuo vapaje židovskog naroda i izveo ga iz egipatskog ropstva i nas danas oslobađa od raznih robovanja. Zato i ima smisla u obredima uskrsne noći prisjećati se tih davnih prošlih događaja. Jer, obred sažima i posadašnjuje povijest. Po obredu postajemo *suvremenici*

izlaska iz Egipta i Kristova uskrsnuća.

Nakon hvalospjeva slijede čitanja iz Svetog pisma. Poslije svakog čitanja predsjedatelj recitira molitvu. Ključ za razumijevanje ovih molitava jest kristološki, ekleziološki i sakramentalni. Molitve su zabilježene još u *Gelazijevom sakramentaru* i sastavio ih je najvjerojatnije papa Leon Veliki u petom stoljeću. Čitanja se navještaju s ambona, koji simbolizira prazni Kristov grob. Čitanja se navještaju stojeći, jer stojeći je stav uskrsni. Evanđelist Ivan kaže da je Isusov grob bio u vrtu. Zato ako ikad i igdje treba staviti cvijeće u crkvi, treba ga staviti pokraj ambona u uskrsnoj noći. Naravno da cvijeće treba biti prirodno i svježije, jer je ono simbol Božje riječi koja se sije da bi urodila obilatim plodom.

Poslije liturgije riječi slijede krsni obredi. Od ambona se premještamo do krsnog zdenca, koji

O, zaista blažene noći!

Autor tajprov

Subota, 26. ožujak 2016. u 13:59

župne crkve moraju imati (tako kaže *Red krštenja*). Zašto obred krštenja slavimo u uskrсноj noći? Odgovor na ovo pitanje dao nam je sv. Pavao u svom pismu Rimljanima, koje se uvijek čita u uskrсноj noći. On kaže da smo po krštenju zajedno s Kristom ukopani u smrt i uskrsli na novi život. Krštenje nas oslobađa od grijeha i traži da živimo novim životom. Ta novost života u Kristu izražava se bijelom haljinom koju krštenik dobiva na krštenju. Krštenje se podjeljuje uranjanjem u vodu ili polijevanjem. Zajedno s vatrom voda je jedan od glavnih simbola uskrсноe noći. Ona je izvor života, ali ga može i uništiti. U trećem čitanju u uskrсноj noći koje je uzeto iz knjige Izlaska, voda Crvenog mora za Izraelce je značila spas, a za Egipćane propast. Voda kao i vatra ima i moć čišćenja.

Dok nas u uskrсноj noći svećenik bude škropio blagoslovljenom vodom, prisjetit ćemo se svoga krštenja po kojemu je u nama započeo vječni život. U obredu krštenja krštenici će dobiti i svijeću pripaljenu na uskrсноj svijeći. Što ima ljepše od mirisa, svjetlosti, toplote i dodira voštane svijeće? Kad se krste odrasli odmah poslije krštenja podjeljuje im se i sakrament krizme, u kojem primamo darove Duha Svetoga. Sv. Grgur Niški kaže kao što je Isusovo utjelovljenje djelo Duha Svetoga tako je i njegovo uskrsnuće djelo Duha Svetoga. A Ivan Evanđelist nas izvješćuje o posebnom izlivanju Duha Svetoga na sam dan Isusova uskrsnuća (usp. Iv 20,19-23). Stoga, podjeljivanje krizme u uskrсноj noći i ima svoj duboki smisao. Krizma se podjeljuje polaganjem ruku i mazanjem svetim uljem. Nekada je postojao i poseban prostor u koje se pomazivalo krizmom. Obično su to bile zasebne kapele blizu krstionice, koje su se nazivale *consignatorium* ili *locus chrismalis*. Dakle, u uskrсноj noći mirisu tamjana, voštane svijeće pridružuje se i miris svetog ulja. Nekad se novokrštenicima u uskrсноj noći davalo mlijeko i hrana obećane zemlje.

Obredi uskrсноe noći završavaju euharistijskom službom koja je vrhunac uskrсных obreda. Euharistiju i možemo slaviti zahvaljujući Kristovu uskrsnuću, jer bez uskrsnuća Krist ne bi mogao biti prisutan u sakramentima Crkve. Papa Leon Veliki govoreći o povezanosti sakramenata i uskrsnuća rekao je: „*Quod conspicuum erat in Christo transivit in Ecclesiae sacramenta*“

– Ono što je bilo vidljivo na Kristu prešlo je u sakramente Crkve (

Sermo

LXXIV, 2). Dakle, u uskrсноj noći Krista ćemo susresti u svetim sakramentima. U njima ćemo ga slušati, gledati, mirisati, dodirnuti, kušati. I po njima ćemo s Kristom suoskrsnuti.

Kao što svakom poslu možemo pristupiti sa simpatijom i antipatijom, tako možemo i liturgiji i njezinim obredima. Uskrсна liturgija poziva nas da zaronimo u more njezinih simbola i obreda, koji viču glasnije i ljepše od bilo koje riječi. I ako ikada možemo osjetiti ljepotu kršćanstva i kršćanskih obreda, onda to sigurno možemo osjetiti u uskrсноj noći.

O, zaista blažene noći!

Autor tajprov

Subota, 26. ožujak 2016. u 13:59

Izvor: Svjetlo riječi